

Plantevernmidler i drikkevann – en helserisiko?

Rester av plantevernmidler i drikkevann utgjør neppe noen helserisiko i Norge. Dette er konklusjonen i en rapport fra Folkehelseinstituttet. Likevel bør grunnvann og drikkevann være fritt for slike rester.

Introduksjon

Plantevernmidler brukes til å verne planter og korn mot skadedyr, soppsykdommer og ugress. Utlekking av plantevernmidler til drikkevann (grunnvann og overflatevann) er derfor mulig. Det eksisterer ingen systematisk overvåking av rester av plantevernmidler i drikkevann som distribueres til forbruker i Norge.

Folkehelseinstituttets rapport “Inntak av plantevernmidler gjennom drikkevann vurdert i forhold til vedtatte grenseverdier” ble publisert i desember 2014. Rapporten ble utført på oppdrag fra Mattilsynet i forbindelse med Landbruks- og matdepartementets Handlingsplan for redusert risiko ved bruk av plantevernmidler (2010 – 2014), hvor et av målene var å redusere forekomst av plantevernmidler i overflate- og drikkevann i Norge. Mattilsynet ønsket en vurdering av mulig helserisiko som den samlede eksponeringen for plantevernmidler fra drikkevann kan utgjøre.

Datakilder for rapporten er Bioforsks kartlegging av plantevernmidler i grunnvannsbrønner i jordbruksområder og Bioforsks program for jord- og vannovervåking i landbruket (JOVA). I tillegg har Folkehelseinstituttet undersøkt forekomsten av plantevernmidler i drikkevann gjennom innsamling av måledata

fra vannverk i Vannverksregisteret. De ulike dataene er brukt til å beregne daglig eksponering fra drikkevann for voksne og barn.

For å vurdere mulig helserisiko av plantevernmidler ble den beregnede daglige eksponeringen sammenlignet med vedtatte grenseverdier for akseptabelt daglig inntak (ADI) av de enkelte stoffene. Disse grenseverdiene er basert på omfattende vitenskapelige vurderinger. Nivåene av plantevernmidler i grunnvannsprøvene og vannverksprøvene var gjennomgående lave, sett i forhold til de respektive ADI-verdiene. Basert på gjennomsnittsverdier utgjør beregnet inntak i de aller fleste tilfeller mindre enn 0,1 % av ADI for de enkelte stoffene.

Dersom flere plantevernmidler med samme virkemåte opptrer i samme prøve, vil disse kunne gi kombinert effekt. Total prosent av ADI blir da summen av de respektive prosentandelene av ADI. Antall ulike plantevernmidler som ble påvist i samme grunn- eller drikkevannsprøve var lavt (2 – 5), og bare et fåtall av disse tilhørte stoffgrupper med samme virkemåte. Selv om en summerer prosentandelen av ADI for de plantevernmidler som opptrer samtidig, uavhengig av virkemåte, vil total prosent av ADI være lav.

Konklusjon

Basert på de lave nivåene av plantevernmidler i grunnvann og drikkevann, og lav total prosent av ADI, er det lite sannsynlig at plantevernmidler i drikkevann, enten alene eller i kombina-

sjon, vil kunne utgjøre en helserisiko. Det påvises imidlertid overskridelser i forhold til drikkevannsforskriftens grenseverdi på 0,1 µg/l for enkeltstoffer. Det bør være en målsetting at

grunnvann og drikkevann ikke skal inneholde slike stoffer.

Hele rapporten kan lastes ned fra FHI sine nettsider (<http://www.fhi.no/>).

Noen helsemessige vurderinger opphører ved Folkehelseinstituttet

Instituttet vil ikke lenger utføre oppdrag som ikke følger direkte av krav i lovverket. Det betyr at instituttet ikke lenger vil gjøre helsemessige vurderinger av materialer i kontakt med næringsmidler eller drikkevann, unntatt av malinger/belegg til bruk offshore, eller av vannbehandlingskjemikalier til bruk i næringsmiddelindustri.

Bakgrunn

Folkehelseinstituttet har fram til nå gjort helsemessige vurderinger av materialer i kontakt med drikkevann eller næringsmidler, og av vannbehandlingskjemikalier til bruk i næringsmiddelindustri, på forespørsel fra produsenter eller importører av slike produkter. Disse oppgavene er nå avsluttet. Det eneste unntaket når det gjelder materialer, er at instituttet fortsatt vil gjøre helsemessige vurderinger av malinger/belegg til bruk i kontakt med drikkevann offshore, siden dette er et krav i offshore-lovverket.

Helsemessige vurderinger av vannbehandlingskjemikalier for drikkevann på land eller offshore og på skip vil fortsatt bli utført av samme grunn. Det er krav om at slike produkter skal være godkjent av Mattilsynet, og Folkehelseinstituttet gjør helsemessige vurderinger som grunnlag for Mattilsynets godkjenning. Tilsvarende er det krav i lovverket at spesielt malinger og belegg som brukes i kontakt med drikkevann offshore, f.eks. i drikkevannstanker, skal være godkjente (sertifiserte).

Nytt er imidlertid at alle slike saker, både om vannbehandlingskjemikalier og maling/belegg til bruk offshore, skal sendes til Mattilsynet, og ikke direkte til Folkehelseinstituttet. Skjema som skal benyttes ved søknad om godkjenning av vannbehandlingskjemikalier ligger på Mattilsynets nettsider. Les mer: http://www.mattilsynet.no/mat_og_vann/vann/vannverk/bruk_av_vannbehandlingsprodukter.1875